

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat

af 9. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 16. november 2018

Tidspunkt: kl. 10.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Erling Bonnesen (V), Jan E. Jørgensen (V), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL), Rasmus Nordqvist (ALT), Sofie Carsten Nielsen (RV) og Holger K. Nielsen (SF).

Desuden deltog: udenrigsminister Anders Samuelsen, forsvarsminister Claus Hjort Frederiksen og miljø- og fødevareminister Jakob Ellemann-Jensen.

L **Punkt 1. Ekstraordinært rådsmøde (almindelige anliggender – artikel 50)
den 19. november 2018**

L **1. Forberedelse af ekstraordinært møde i det Europæiske Råd (artikel 50)
den 25. november 2018**

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

2. Eventuelt

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

3. Siden sidst

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 2. Rådsmøde nr. 3652 (udenrigsanliggender) den 19. november 2018

EUU alm. del (18) – bilag 114 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren ville forelægge punkter til orientering. Dagsordenpunkt 5 ville blive forelagt på vegne af forsvarsministeren.

1. Centralasien

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 2)

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt, men modtog spørgsmål fra udvalget.

Søren Søndergaard henviste til Folketingets OSCE- og NATO-delegationers rejse til Usbekistan den 24.-28. september og til OSCE-delegationens rejse til Kirgisistan den 3.-6. oktober. Begge steder havde medlemmerne ved selvsyn kunnet opleve en reformudvikling ovenfra, som skyldtes nye præsidenter, der havde anlagt en anden linje end de gamle. Men præsidenterne gav også indtryk af at være foran deres egen administration og regering – foruden dele af befolkningen. Man kunne ligefrem mærke den interne kamp i den politiske administration. Var det derfor ikke for snævert, når regeringen i samlenotatet udelukkende fokuserede på "voldelig ekstremisme, menneskehandel og understøttelse af menneskerettigheder, retssikkerhed og civilsamfundet"? Situationen handlede vel om, hvordan man udnyttede, at der stod et vindue åbent, f.eks. ved at styrke samarbejdet om økonomi og handel. De andre emner var også vigtige, men kunne vel ikke alene stille landenes befolkninger tilfredse.

Udenrigsministeren svarede, at dagsordenpunktet og regeringens tilgang var bredere, end Søren Søndergaard fik det til at lyde. I samlenotatet stod der "herunder" foran de emner, Søren Søndergaard nævnte. Man kunne godt have formuleret det anderledes, men ministeren var i øvrigt enig.

2. Bosnien-Hercegovina

– Politisk drøftelse

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 4)

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt, men modtog spørgsmål fra udvalget.

Søren Søndergaard spurgte, om Daytonaftalen stadig var grundlaget for regeringens holdning til situationen i Bosnien-Hercegovina. Aftalen, der blev indgået i 1995 som afslutning på borgerkrigen, indebar, at landet blev delt politisk efter etniske skillelinjer og havde dermed i over 20 år fastholdt en etnisk opdeling af landet.

Udenrigsministeren bekræftede, at Daytonaftalen stadig var grundlaget for regeringens position.

Søren Søndergaard anførte, at Bosnien-Hercegovina gerne ville være EU-medlem på længere sigt. Allerede da Daytonaftalen blev indgået, stod det klart, at der var mange problemer i den, men den blev bredt accepteret, fordi det var forudsætningen for at afslutte krigen. Nu var der gået mange år, og i den tid var konsekvenserne af aftalen blevet værre, fordi aftalen på alle punkter lagde op til en ekstremistisk konkurrence på nationalistiske termer og var med til at fasttømre modsætningerne. Hvis landet på et tidspunkt skulle ind i EU, ville det være nødt til at opgive inddelingen af valgdistrikter efter etniske skillelinjer, som tvang mindretallet til at stemme på kandidater, der repræsenterede det etniske flertal. Ministeren og udvalget måtte derfor have en grundigere drøftelse af emnet på et tidspunkt.

Holger K. Nielsen var enig med Søren Søndergaard. Regeringen burde have en mere proaktiv tilgang til Vestbalkan. Der foregik i øjeblikket forhandlinger mellem Serbien og Kosovo, som kunne ende med, at de reviderede grænserne og byttede områder efter etniske skillelinjer. EU's udenrigsrepræsentant Mogherini havde udtalt sig positivt om det, mens Tyskland havde været negativ. EU måtte bestemme sig til, om man ville acceptere etnisk opdeling som grundlaget for de fremtidige forhold på Balkan.

Udenrigsministeren erklærede sig enig med både Søren Søndergaard og Holger K. Nielsen. Ministeren havde selv som europaparlamentsmedlem haft fornøjelsen at være ordfører for Vestbalkan, og den kommende uge ville han rejse til Serbien og Makedonien. Vestbalkan er et af de områder, hvor EU både kan og bør gøre en forskel. Han ville gerne tage en drøftelse med Folketinget, men det

var usikkert, om det skulle foregå i Europaudvalgets eller i Udenrigspolitisk Nævns regi.

Formanden påpegede, at drøftelsen skulle foregå i Europaudvalget, hvis det handlede om EU's strategi for området.

3. Iran

– *Orientering/Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 6)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 839 (udvalgsmødereferat side 974, senest behandlet i EEU 25/5-18)

Udenrigsministeren: Danmark har anmodet om, at Iran bliver taget op ved det kommende rådsmøde. EU og Danmark har længe haft bekymringer, både hvad angår Irans destabiliserende adfærd i regionen, bl.a. i Syrien, og landets ballistiske missilprogram. Og nu har vi så en helt uacceptabel sag om planlægning af et attentat i Danmark.

Som bekendt har regeringen allerede taget en række bilaterale skridt: For det første stillede vi os klart og tydeligt frem i fuld offentlighed og sagde fra over for Iran. Det er i sig selv et markant skridt.

Vi tog straks flere diplomatiske instrumenter i brug. Jeg indkaldte den iranske ambassadør i København til en samtale, hvor vores utilfredshed blev klart artikulert. Den danske ambassadør i Teheran overbragte samme budskaber. Den danske ambassadør har siden været kaldt midlertidigt hjem til konsultationer. Og jeg har personligt i en telefonsamtale med den iranske udenrigsminister gjort det meget klart, at regeringen finder sagen fuldkomment uacceptabel.

Jeg er ikke i tvivl om, at vores foreløbige skridt har gjort indtryk i Teheran. Det vil dog have endnu større effekt, at vi også reagerer sammen med vores europæiske partnere. Derfor har jeg aftalt med EU's udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, at jeg på rådsmødet den 19. november orienterer om den danske sag.

Lad mig understrege, at vi ikke på det kommende rådsmøde kommer til at træffe nye beslutninger om Iran. Vi indleder en diskussion om, hvilke værktøjer vi har til rådighed. Jeg vil ikke ligge skjul på, at vi fra dansk side gerne ser, at EU snarest træffer beslutning om yderligere sanktioner. Men vi må også være realistiske: En beslutning om yderligere sanktioner kræver enstemmighed, og det vil tage tid. Vi har ved tidligere lejligheder – bl.a. så sent som i foråret – set, at det ikke er en nem opgave at nå til enighed om nye sanktioner. Men fra dansk side mener vi, at det er det rigtige, så vi gør forsøget.

Den danske sag og overvejelserne om yderligere tiltag over for Iran ændrer ikke på regeringens støtte til atomaftalen. Atomaftalen underlægger Irans atomprogram Det Internationale Atomenergiagenturs kontrol, så landet ikke

udvikler atomvåben. I EU mener vi ikke, at der findes et bedre alternativ til atomaftalen. Og uden atomaftalen mister vi kontrollen med Irans atomprogram. Aftalen har altså direkte betydning for europæisk – og dermed dansk – sikkerhed.

Vores støtte til atomaftalen må dog ikke føre til, at vi ser igennem fingre med uacceptabel iransk adfærd. Fra dansk side er vi således fortalere for en balanceret tilgang til Iran, hvor vi støtter atomaftalen, men samtidig adresserer de bekymringer, vi fortsat har over landets adfærd.

Søren Søndergaard støttede regeringens reaktion på Irans seneste handlinger. Det var fremragende, at regeringen ensidigt og med det samme havde taget afstand fra Irans fremfærd – modsat reaktionen over for Saudi-Arabien efter mordet på Jamal Khashoggi, hvor regeringen havde valgt at vente på de andre lande. Det var vigtigt at behandle forbryderne ens. Når det kom til stykket, havde civilsamfundet og de demokratiske rettigheder det desuden bedre i Iran end i Saudi-Arabien.

Rasmus Nordqvist udtrykte fuld støtte til regeringens reaktioner i forhold til Iran.

4. Ukraine

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 8)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 600 (udvalgsmødereferat side 740, senest behandlet i EEU 16/3-18)

Udenrigsministeren: Der vil på rådsmødet være en drøftelse af aktuelle udviklinger i Ukraine, hvor der vil være fokus på konflikten med Rusland i det østlige Ukraine og omkring Krim. Jeg forventer, at vi i begyndelsen af det nye år får anledning til en bredere drøftelse om Ukraine i Rådet, der også vil omhandle reformprocessen og de kommende valg i landet.

Den militære konflikt langs kontaktlinjen i det østlige Ukraine kræver ofre hver uge, og der er desværre ikke nævneværdige fremskridt i gennemførelsen af Minskaftalen, som er grundlaget for en politisk løsning af konflikten. Jeg forventer, at Tyskland og Frankrig vil redegøre for status over drøftelserne i Normandietformatet.

I søndags var vi vidne til såkaldte valg i de to selverklærede folkerepublikker – Donetsk og Luhansk – i det østlige Ukraine, hvor der blev udpeget såkaldte parlamenter og såkaldte premierministre. Valgene har intet at gøre med de valg, som er forudset i Minskaftalen. Minskaftalen forudser lokalvalg ifølge ukrainsk lov og med respekt for OSCE's standarder og valgobservation. Det har Rusland og de russiskstøttede separatister valgt at se stort på.

Vi vil derfor på rådsmødet gentage EU's stærke opbakning til Ukraines suverænitet og territoriale integritet – og udtrykke fortsat støtte til Minskaftalen. EU fordømmer de ulovlige valg, hvis resultat vi selvsagt ikke vil anerkende. Det var også indholdet i den erklæring, som EU's udenrigsrepræsentant, Federica Mogherini, udsendte i lørdags, og i den erklæring, som kansler Merkel og præsident Macron – mæglerne mellem Rusland og Ukraine i Normandietformatet – udsendte sammen med den ukrainske præsident, Petro Porosjenko, i søndags.

Den manglende russiske respekt for Ukraines suverænitet og territoriale integritet viser sig også i forhold til Krim. I maj måned indviede præsident Putin Kertsjbroen, som forbinder det russiske fastland med det ulovligt annekterede Krim. Rusland kontrollerer dermed indsejlingen til Det Azovske Hav og har de seneste måneder kontrolleret og inspiceret både ukrainske og andre landes kommercielle skibe, som besejler de ukrainske havnebyer i Det Azovske Hav. Udover betydelige økonomiske konsekvenser for havnebyerne og det sydøstlige Ukraine bidrager den russiske adfærd til en øget spænding i Det Azovske Hav, hvor bå-

de Rusland og Ukraine er til stede med militære fartøjer. Det er naturligvis en udvikling, som giver anledning til bekymring, og det er vigtigt, at vi i EU følger situationen tæt.

5. Sikkerhed og forsvar

– Rådskonklusioner/politisk drøftelse

Rådsmøde 3652 – bilag 1 (samlenotat side 10)

EUU alm. del (2017-18) – bilag 984 (udvalgsmødereferat side 1179, senest behandlet i EUU 22/6-18)

Udenrigsministeren: Både udenrigs- og forsvarsministrene vil deltage i den del af rådsmødet. Under fællessessionen skal der gøres status for den aktuelle udvikling af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension med fokus på en bred vifte af de civile og militære initiativer, der er blevet iværksat som led heri.

Rådet ventes at vedtage rådskonklusioner om sikkerhed og forsvar, der hilser udviklingen velkommen og udstikker retning for den fremadrettede gennemførelse af udvalgte initiativer. Der skal også vedtages en rammeaftale om den civile del af EU's fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, CSDP'en, som skal styrke EU's civile sikkerhedssamarbejde. Den civile CSDP's kerneopgaver er politiindsatser, retshåndhævelse og civil administration i Europas nærområder. Rådskonklusionerne ventes herudover at pege på, at CSDP fremover også skal arbejde med nye indsatser vedrørende illegal migration, terrorbekæmpelse og bekæmpelse af organiseret kriminalitet.

Konkret forventes rådskonklusionerne også at ville styrke samarbejdet ved at opfordre til mere samtænkning med Kommissionens værktøjer, etablere bedre review-mekanismer og forbedre forholdene, herunder karriereforsøgene, for de udsendte eksperter. Danmark er et af de medlemslande, som bidrager mest til det civile CSDP-arbejde og har været fortalere for en ambitiøs linje i forhandlingerne.

Udover CSDP'en vedrører rådskonklusionerne det permanent strukturerede samarbejde på forsvarsområdet – det såkaldte PESCO-samarbejde – der blev iværksat for nu et år siden. Aktuelt er fokus på iværksættelsen af en række nye PESCO-projekter. Næste skridt vil være at træffe beslutning om betingelser for tredjelandes deltagelse i PESCO-projekter. Danmark deltager ikke på grund af forbeholdet.

Derudover ventes rådskonklusionerne at omfatte EU-NATO-samarbejdet, EU's militære gennemførelses- og planlægningsenhed, EU's indsats i forhold til at fremme militær mobilitet i EU samt Kommissionens forslag om Den Europæiske Forsvarsfond for 2021 til 2027. Fra regeringens side tillægger vi EU-samarbejdet på disse områder stor betydning. Og vi ser klare fordele i, at det styrkes yderligere. Det er alle områder, hvor EU kan skabe merværdi i forhold til europæisk sikkerhed.

6. Eventuelt

Saudi-Arabien

Udenrigsministeren: Under det indledende dagsordenspunkt "aktuelle emner" forventes EU's udenrigsrepæsentant, Federica Mogherini, på foranledning af bl.a. Danmark at drøfte sagen om drabet på den saudiske journalist Jamal Khashoggi. Der lægges ikke op til nye beslutninger.

Danmark har allerede taget flere skridt for at lægge pres på Saudi-Arabien. Senest bragte vi den 5. november sagen op i FN's Menneskerettighedsråd. Både regeringen og EU følger fortsat sagen tæt, og fra dansk side arbejder vi aktivt for en fælles EU-tilgang til Saudi-Arabien. Men det er også vigtigt lige nu at afvente resultaterne af de igangværende undersøgelser.

Søren Søndergaard anførte, at regeringen havde handlet anderledes tøvende over for Saudi-Arabien end over for Iran, selv om de aktuelle sager om drab eller drabsforsøg på dissidenter i udlandet var ret parallelle. Hvorfor var Saudi-Arabien ikke på den egentlige dagsorden?

Udenrigsministeren svarede, at regeringen havde taget markante skridt over for Saudi-Arabien og forfulgt sagen i EU-regi både i Riyadh og Bruxelles. Gennem offentlige udtalelser havde regeringen været med til at lægge internationalt pres på landet, og han havde indkaldt den saudiske ambassadør til samtale, hvor den danske holdning var blevet gjort klar. Den 5. november bragte regeringen sagen op i FN's Menneskerettighedsråd, og Danmark havde meldt afbud til den store investeringskonference "Future Investment Initiative". Danmark arbejdede desuden aktivt for en fælles EU-tilgang til Saudi-Arabien generelt.

Yemen

Udenrigsministeren: Der vil være en frokostdrøftelse af den politiske og humanitære situation i Yemen. Drøftelsen forventes at fokusere på, hvordan EU bedst kan understøtte FN's særlige udsending Martin Griffiths i hans bestræbelser for at genoptage de FN-ledede fredsforhandlinger.

Rasmus Nordqvist påpegede, at emnerne Saudi-Arabien og Yemen hang sammen, eftersom Saudi-Arabien var krigsførende part i Yemen. Kunne regeringen foreslå, at EU indførte et samlet stop for salg af våben til de golfstater, der var involveret i krigen?

Udenrigsministeren svarede, at både FN og EU pressede på for at sikre et ophør af fjendtlighederne og genoptagelse af de FN-ledede fredsforhandlinger, og begge organisationer opfordrede desuden konfliktparterne til at overholde den humanitære folkeret og give adgang til humanitær hjælp. EU's udenrigsmi-

nistre havde den 25. juni vedtaget rådskonklusioner om Yemen, der opfordrede konfliktparterne til beskyttelse af civile og fuld respekt for den humanitære folkeret. Danmark havde til dato bidraget med 220 mio. kr. til humanitære indsatser i Yemen gennem Unicef, FN's fødevareprogram WFP, FN's Humanitære Landefond og danske civilsamfundsorganisationer.

Rasmus Nordqvist kendte godt til EU's position vedrørende Yemen. Men når EU-landene samtidig sendte våben til krigens parter, var der ikke konsekvens bag ordene. Kunne udenrigsministeren ikke opfordre til et fælles EU-stop for salg af våben og militært udstyr til krigens parter?

Udenrigsministeren var enig i, at EU burde se kritisk på våbeneksport. Så sent som i juni vedtog Rådet et sæt konklusioner, der opfordrede til en streng implementering af EU's fælles regler for kontrol af eksport af våben og militært udstyr. Regeringen støttede den restriktive linje og fulgte den.

7. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 3. Revisionen af forordningen om de europæiske politiske partier og europæiske politiske fonde (EPPF)

– *Tidlig forelæggelse*

KOM (2018) 0636

KOM (2018) 0636 – bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (18) – bilag 114 (kommenteret dagsorden)

EU-note (18) – E 5 (EU-note af 24/10-18)

Udenrigsministeren: Forslaget er en del af den praktiske opfølgning på Kommissionens meddelelse fra september om sikring af frie og fair valg til Europa-Parlamentet. Sagen er endnu ikke sat på dagsordenen for et rådsmøde, men da der er tale om en meget begrænset revision, er det forventningen, at der relativt hurtigt vil kunne blive opnået enighed om forslaget. Samtidig er det et selvstændigt hensyn, at forslaget skal kunne træde i kraft inden valget til Europa-Parlamentet til maj næste år.

Forslaget skal ses i lyset af den såkaldte Cambridge Analytica-sag fra 2018, hvor millioner af menneskers personlige oplysninger fra Facebook-profiler blev brugt til politiske formål uden deres tilladelse. Sagen har ført til flere overvejelser om, hvad konsekvenserne bør være af krænkelse af databeskyttelsesregler i forbindelse med valg i Europa.

Borgerne skal kunne have tillid til, at eventuelt misbrug af deres personoplysninger vil blive taget meget alvorligt. Samtidig er det vigtigt at afskrække ethvert forsøg på bevidst at påvirke udfaldet af valg til Europa-Parlamentet ved at overtræde de gældende regler om beskyttelse af personoplysninger.

Forslaget fra Kommissionen indeholder tre elementer:

For det første foreslår Kommissionen at revidere den gældende forordning ved at indføre specifikke sanktionsmuligheder for situationer, hvor et europæisk politisk parti eller en europæisk politisk fond bevidst har draget fordel af at bryde reglerne om personoplysninger for at påvirke et europaparlamentsvalg. Det sker ved at udbygge den eksisterende liste over handlinger, som ifølge de nugældende regler kan medføre en finansiel sanktion. For eksempel kan europæiske politiske partier allerede i dag blive sanktioneret, hvis de fremlægger misvisende oplysninger om partiets eller fondens årsregnskaber under en kontrol.

For det andet foreslår Kommissionen en konkret procedure for at fastslå, at en overtrædelse af reglerne om personoplysninger har fundet sted med det formål bevidst at påvirke valg til Europa-Parlamentet. Proceduren sikrer, at et udvalg af

uafhængige, fremtrædende personer skal vurdere sagen, før den såkaldte myndighed for de europæiske politiske partier og fonde kan pålægge sanktioner.

For det tredje foreslår Kommissionen, at myndigheden for de europæiske politiske partier og fonde får tilført yderligere, fast personale. Midlerne til det skal komme fra en omprioritering inden for Europa-Parlamentets rammer til administration.

FO Regeringen kan generelt støtte formålet med Kommissionens forslag. Det er helt centralt, at der tages de fornødne skridt for at forhindre misbrug af personoplysninger, som kan påvirke den demokratiske debat og frie valg til Europa-Parlamentet.

Regeringen vil arbejde for, at der skal være passende sanktioner, hvis europæiske politiske partier eller fonde bevidst har forsøgt at påvirke valg til Europa-Parlamentet ved at drage fordel af en overtrædelse af reglerne for beskyttelse af personoplysninger. Den situation vil selvfølgelig være helt uacceptabel.

Regeringen vil også arbejde for, at det fastholdes, at nationale tilsynsmyndigheder samarbejder efter den gældende lovgivning og ikke pålægges nye krav. Angående tildelingen af fast personale til myndigheden lægger regeringen vægt på, at man finder midlerne ved intern omfordeling af eksisterende midler til Europa-Parlamentets administration, og at de begrænses til det absolut nødvendige.

Den danske EU-debat

Til sidst vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke for det store engagement Folketinget har vist i forbindelse med den styrkede danske EU-debat. Med folkehøringen i Odense er processen nu ved at være forbi. Jeg synes godt, at vi kan konkludere, at der har været mange gode debatter. Jeg har i hvert fald selv været glad for at deltage i mange af dem.

Det er vigtigt, at erfaringerne fra den danske debat – og ikke mindst de mange danske synspunkter – spilles ind til den bredere europæiske debat. Udenrigsministeriet vil derfor snarest sende en afrapportering fra den danske debat til de øvrige medlemslande. Afrapporteringen er holdt relativt kort og har til formål at samle op på nogle af de hovedpointer, der er blevet rejst i løbet af debatterne rundt om i landet. Jeg vil sørge for, at I her i udvalget får afrapporteringen oversendt til orientering. Og så håber jeg selvfølgelig, at den gode EU-debat også vil fortsætte herefter.

Søren Søndergaard sagde, at Enhedslisten som udgangspunkt kunne støtte, at man bekæmper misbrug af dataoplysninger. Det var dog en afgørende betingel-

se, at den enhed, som ville komme til at foretage kontrollen, var uafhængig. Men den så ud til at blive rent politisk sammensat bortset fra den danske deltager og muligvis den spanske. Resten repræsenterede et politisk flertal i Europa-Parlamentet. Man havde dårlige erfaringer med, når politikere skulle vurdere, hvem der overtræder regler. Det var tankevækkende, at uafhængige undersøgelser tog socialistpartierne i PES, de konservative i EEP og de liberale i ALDE med fingrene dybt nede i klejnekassen, mens de politisk styrede undersøgelser kun kunne finde misbrug hos folk fra andre partigrupper. Regeringen var nødt til at lægge afgørende vægt på, at en uafhængig instans skulle foretage kontrollen, hvis Enhedslisten skulle støtte forhandlingsoplægget.

Kenneth Kristensen Berth var enig med Søren Søndergaard i, at manglende uafhængighed var et problem, men det var desuden svært at se, hvornår forbrydelsen er sket. Man kunne tage Cambridge Analytica-sagen som et eksempel. Vil et politisk parti komme til at blive gerningsansvarlig for tredjemand, hvis det i god tro har bedt en samarbejdspartner om at udbrede et budskab via et socialt medie, og den partner så bryder reglerne? Og hvem var de uafhængige eksperter, der skulle foretage vurderingen?

Det stod heller ikke klart, hvilke personoplysninger det drejede sig om. Var det egne eller tredjemands? Et europæisk politisk parti måtte vel gerne anvende egne personoplysninger til at informere om noget. Hvis oplysningerne viser sig at være forkerte, hvordan vurderer man så om det politiske parti er klar over det? Lovgivningen ville kunne misbruges til forfølgelse af politiske partier, hvis synspunkter flertallet i Europa-Parlamentet ikke er enige i. Dansk Folkeparti var derfor yderst skeptisk.

Rasmus Nordqvist spurgte, om udvalget kunne komme med input til den af-rapportering om borgerdialogmøderne, Udenrigsministeriet ville sende til de øvrige regeringer og Kommissionen. Ministeren sagde, at udvalget ville få rapporten til orientering, men udvalget havde jo samarbejdet aktivt med regeringen om møderne. Desuden havde civilsamfundets organisationer haft mulighed for at byde ind.

Udenrigsministeren svarede Søren Søndergaard og Kenneth Kristensen Berth, at det først er, når udvalget vurderer, at et parti eller en fond bevidst har brudt reglerne om personoplysninger for at påvirke et valg, at myndigheden ville kunne pålægge dem finansielle sanktioner og evnetuelt bringe sagen i høring for domstolen. Ellers skulle man selvfølgelig holde sig inden for GDPR-reglerne. Blandt de uafhængige personer, der skulle vurdere, om der var tale om overtrædelser, var for tiden den danske professor i statskundskab Rebecca Adler-Nissen.

På Rasmus Nordqvists spørgsmål om afrapporteringen sagde han, at der ville være tale om en kort afrapportering forfattet af embedsmænd uden statistik, og den ville ikke foregive at være repræsentativ for danskernes holdninger. Det ville blive svært at nå at få bidrag fra udvalget, da rapporten ville blive oversendt den kommende mandag.

Rasmus Nordqvist ærgrede sig over, at udvalget ikke var blevet spurgt i samarbejdets ånd, der ellers havde kendetegnet dialogmøderne og planlægningen af dem. Folketinget havde brugt mange kræfter på dem, og civilsamfundets organisationer havde fået lov at bidrage.

Søren Søndergaard mente ikke, at ministeren svarede med den fornødne alvor på hans spørgsmål. Rebecca Adler-Nissen var en af de få undtagelser i kontroludvalget, som ikke var tilknyttet noget parti. Problemerne med manglende uafhængighed havde vist sig tydeligt i sagen om Dansk Folkepartis eventuelle svindel med EU-midler. For anklagerne kunne rettes mod alle grupper i Europa-Parlamentet – ingen nævnt, ingen glemt – men det var en politisk beslutning, hvem der blev rejst sag mod. Det gjorde så, at folk, der eventuelt havde forbrudt sig mod reglerne kunne hævde, at de var udsat for en politisk forfølgelse. De kunne have ret eller ej; det afgørende var, at man ikke ville ændre på, at hele systemet var så politisk betændt, at det manglende folkelig accept. Listen over medlemmerne af kontrolgruppen var ikke offentliggjort af regeringen, men Enhedslisten havde fundet den ad andre kanaler. Det var klart, at de fleste var politisk udpegede. Ministeren kunne få listen og læse navnene og partitilhørsforholdet op. Den slags alvorlige indgreb var nødt til at bygge på uafhængighed, så Enhedslisten kunne ikke støtte forhandlingsoplægget.

Kenneth Kristensen Berth foreslog, at man afskaffede finansieringen af politiske partier og fonde – det var meget lettere. Det var problematisk i sig selv at godkende en politisk domstol, men endnu mere, når det er så vanskeligt at vurdere, hvornår man forbryder sig mod reglerne, og om gerningsmanden har gjort det bevidst. Det viste endnu en gang, at EU havde en mærkelig forståelse af retsprincipper og demokrati. Det var ingen hemmelighed, at nogle partier var bekymrede for udfaldet af det kommende europaparlamentsvalg, og når man havde et politisk udpeget kontrolorgan, kunne det føre til manipulation. Dansk Folkeparti kunne ikke støtte forhandlingsoplægget og ville begræde, hvis forslaget blev vedtaget.

Udenrigsministeren gentog, at det kun ville få konsekvenser, hvis et parti eller en fond havde overtrådt reglerne bevidst. Det gjaldt uanset politisk observans.

Formanden konkluderede, at der ikke var flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti og Enhedslisten havde ytret sig imod det.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 3652 (udenrigsanliggender - forsvarsdelen) den 20. november 2018

Forsvarsministeren: Rådsmødet for forsvarsministrene ligger i forlængelse af udenrigsrådsmødet den 19. november, hvor udenrigs- og forsvarsministrene gør fælles status over den aktuelle udvikling af EU's sikkerheds- og forsvarsdimension. På forsvarsministrenes møde rettes fokus mod udviklingen i EU-NATO-samarbejdet samt EU-missioner og -operationer under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik, CSDP'en.

1. EU-NATO

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 2 (samlenotat side 2)

EUU alm. del (17) – bilag 604 (udenrigsnote om PESCO og forsvarsfonden)

EUU alm. del (17) – bilag 984 (udvalgsmødereferat side 1182, senest behandlet i EUU 22/6-18)

Forsvarsministeren: På rådsmødet ventes EU's udenrigsrepræsentant sammen med NATO's generalsekretær at orientere om status over fremdriften i EU-NATO-samarbejdet – især i forhold til de samarbejdsinitiativer, der er blevet iværksat på cyber- og hybridområdet.

Der er sket fremdrift i EU-NATO-samarbejdet, siden EU og NATO's ledere i forbindelse med NATO-topmødet i Warszawa i juli 2016 underskrev EU-NATO-fælleserklæringen. I fælleserklæringen blev der som bekendt udpeget en række områder, hvor samarbejdet med fordel kunne styrkes, herunder områder som cyber, det maritime, kapacitetsopbygninger og øvelser. Ved NATO-topmødet i juli 2018 blev der udsendt endnu en fælles erklæring om vigtigheden af samarbejdet. Vi er nået et godt stykke på de 2 år, der er gået siden den første fælles erklæring.

Der er aktuelt blevet iværksat en række samarbejdstiltag. Et godt eksempel er etableringen af det taktiske og operationelle samarbejde mellem EU's operation Sophia og NATO's operation Sea Guardian i Middelhavet. Et andet samarbejdsområde er afholdelsen af krisestyringsøvelser. Fra den 5. til den 23. november gennemfører EU sin såkaldte EU-PACE-øvelse for 2018, der i år skal teste og styrke EU's krisestyringskapacitet i et hybridt krisescenarie. En central del af øvelsen er den løbende koordinering mellem EU og NATO på stabsniveau. Afholdelsen af øvelser, hvor de to organisationer kan træne og koordinere, er et væsentligt bidrag til at sikre komplementaritet, når det kommer til krisestyring.

Fra regeringens side tillægger vi EU-NATO-samarbejdet stor betydning. Vi ser klare fordele i, at samarbejdet styrkes yderligere. Terrorbekæmpelse, hybride trusler og militær mobilitet er eksempler på områder, hvor de to organisationer i høj grad kan supplere hinanden.

2. CSDP Missioner og Operationer

– *Politisk drøftelse*

Rådsmøde 3652 – bilag 2 (samlenotat side 4)

EUU alm. del (17) – bilag 528 (udvalgmødereferat side 640, senest behandlet i EUU 2/3-18)

Forsvarsministeren: Så vender jeg mod EU's missioner og operationer under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik. På rådsmødet ventes der også en drøftelse af EU's igangværende operationer og missioner under den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik – CSDP'en.

EU har aktuelt seks aktive militære indsatser og ti aktive civile indsatser. Rådets drøftelser ventes især at fokusere på EU's sikkerheds- og forsvarspolitiske engagement i Sahel, der aktuelt udgøres af EU's militære træningsmission i Mali samt EU's civile kapacitetsopbyggende missioner i henholdsvis Mali og Niger. De tre CSDP-missioner er en del af EU's samlede tilgang til sikkerhed og udvikling i Sahelregionen. Der forventes i denne forbindelse i overvejende grad at være fokus på indsatsen i forhold til regionaliseringen af EU's CSDP-engagement i Sahelregionen samt den strategiske udvikling af missionerne.

Der ventes derudover også en drøftelse af EU's sømilitære operation i Middelhavet, operation Sophia, hvis nuværende mandat udløber ved udgangen af 2018. Operation Sophia er en del af EU's samlede tilgang til håndteringen af irregulær migration og har til formål at ødelægge forretningsmodellen for menneskesmuglere og menneskehandlere i det sydlige og centrale middelhavsområde.

Siden 2015 har operationen bidraget til arrestation og udlevering af mere end 140 migrantermuglere og menneskehandlere til de italienske myndigheder samt neutraliseret mere end 500 fartøjer. Desuden har operationen bidraget til at redde næsten 45.000 menneskeliv. Som følge af forsvarsforbeholdet deltager Danmark ikke i EU's militær missioner og operationer, herunder træningsmissionen i Mali og operation Sophia i Middelhavet. Danmark støtter aktivt op om EU's civile missioner, herunder missionerne i Sahel, hvor "deputy head of mission" ved missionen i Mali fra januar sekunderes af Danmark.

Generelt synes jeg, at det er positivt, at EU opretholder sit engagement i Sahelregionen såvel som i Middelhavet – både strategisk og operativt. At skabe stabilitet og forebygge fremtidige konflikter er en af de vigtigste indsatser i forhold til at adressere terrorisme radikaliserings og irregulær migration.

3. Eventuelt

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

4. Siden sidst

Ministeren havde ingen kommentarer til dette punkt.

FO Punkt 5. Rådsmøde nr. 3651 (landbrug og fiskeri – landbrugsdelen) den 19. november 2018

EUU alm. del (18) – bilag 114 (kommenteret dagsorden)

Miljø- og fødevarerministeren ville forelægge landbrugsdelen af rådsmødet til afholdelse den 19. november. Der var tre punkter til forhandlingsoplæg, resten var til orientering.

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om regler for støtte til strategiske planer, der udarbejdes af medlemsstaterne under den fælles landbrugspolitik og finansieres gennem Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) og Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL), og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1307/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0392

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 3)
EUU alm. del (2018-19) – bilag 75 (udvalgsmødereferat side 50,
senest behandlet i EUU 5/10-18)

Se punkt 3.

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om finansiering, forvaltning og overvågning af den fælles landbrugspolitik og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1306/2013

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0393

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 20)
EUU alm. del (2018-19) – bilag 75 (udvalgsmødereferat side 52,
senest behandlet i EUU 5/10-18)

Se punkt 3.

3. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter, om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder og om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet til fordel for de mindre øer i Det Ægæiske Hav

– *Politisk drøftelse*

KOM (2018) 0394

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 27)
EUU alm. del (2018-19) – bilag 75 (udvalgsmødereferat side 52,
senest behandlet i EEU 5/10-18)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 1-3 handler om reformen af den fælles landbrugspolitik. Drøftelsen vil fokusere på forordningen om forvaltning af landbrugspolitikken og markedsordningen. Kort sagt er det punkt 2 og 3 i samlenotatet, hvor formandskabet på rådsmødet vil præsentere en fremskridtsrapport.

For det første forventer vi, at rapporten vil fremhæve, at medlemsstaterne efterspørger mere information om Kommissionens muligheder for at suspendere og reducere medlemsstaternes betalinger.

For det andet forventer vi, at rapporten vil fremhæve, at der ikke er appetit på en stor reform af den fælles markedsordning. Nogle medlemsstater ser ellers gerne flere muligheder for offentlig støtte og intervention. Det gør vi ikke fra dansk side.

Vi vender også tilbage til landbrugsreformen på næste rådsmøde i december og helt sikkert også på rådsmøder i 2019.

4. Markedssituationen for landbrugsprodukter

– *Orientering fra Kommissionen*

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 32)
EUU alm. del (2017-18) – bilag 899 (udvalgsmødereferat side
1112, senest behandlet i EEU 13/6-18)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 4 er en drøftelse af markedssituationen. Det er et tilbagevendende punkt, og der er ikke meget nyt at bemærke. Så her vil jeg henvise til samlenotatet.

5. Taskforce vedrørende Afrikas landdistrikter

– *Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 36)

Miljø- og fødevarerministeren: Taskforcen ser på mulighederne for at styrke samarbejdet på landbrugsområdet mellem EU og Afrika, og her vil jeg også henvise til samlenotatet.

6. Aktuelle udfordringer vedrørende plantebeskyttelse

– *Udveksling af synspunkter*

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 37)

Miljø- og fødevarerministeren: Formandskabet vil drøfte udfordringer i forhold til nye plantesygdomme og det faktum, at en række pesticidaktivstoffer ikke opnår fornyet godkendelse i EU. Det er væsentlige udfordringer, hvor der ikke er lette løsninger.

- FO 7. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets fødevarerforordning, ændring af forordning om generel fødevarerlovgivning, direktiv om udsætning i miljøet af gmo'er, forordning om gm-fødevarer og -foderstoffer, forordningerne om fodertilsætningsstoffer, røgromaer, materialer i kontakt med fødevarer, forordning om den fælles godkendelsesprocedure for fødevarer, forordning om den fælles godkendelsesprocedure for fødevarer, forordning om plantebeskyttelsesmidler og forordning om nye fødevarer**
- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. november 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*
- KOM (2018) 0179
- Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 38)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 7 er forslag om revision af fødevarerforordningen, hvor Kommissionen i april 2018 fremsatte et forslag, og hvor vi nu nærmer os en generel indstilling i Rådet.

Formålet er at sikre større åbenhed i forhold til risikovurderinger og øget tillid til Den Europæiske Fødevarsikkerhedsautoritet (i daglig tale kaldet EFSA). Det kan vi støtte fra dansk side.

Det skal selvfølgelig være proportionalt, så der ikke kommer nye byrder for små og mellemstore virksomheder, og så skal vi heller ikke foregribe forhandlingerne om EU's kommende flerårige finansielle ramme fra 2021-2027.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side støtter forslaget, idet man:

- lægger vægt på at sikre større åbenhed i EFSA's arbejde og et fortsat højt videnskabeligt og fagligt niveau i EFSA's vurderinger,
- lægger vægt på at sikre en fornuftig balance mellem forventede effekter af tilpasningerne og udgifterne hertil,
- lægger vægt på, at forslaget ikke foregriber forhandlingerne om den kommende finansielle ramme,
- arbejder for at sikre konsistens mellem kravene til EFSA og øvrige agenturer i EU, særlig Det Europæiske Kemikalieagentur (ECHA).

Kenneth Kristensen Berth syntes, at forslaget var udmærket, men hvad mente ministeren om Landbrug & Fødevarers bekymring over den foreslåede åbenhed i ansøgerdata?

Rasmus Nordqvist støttede forhandlingsoplægget.

Holger K. Nielsen støttede forhandlingsoplægget.

Søren Søndergaard bad ministeren bekræfte, at forslaget havde hjemmel i artikel 114 i lovgivningen om det indre marked. Ville ministeren udpege de dele af forslaget, der var omfattet af totalharmonisering? I forslaget stod der i øvrigt, at Kommissionen skulle udarbejde "en generel plan for risikokommunikation, som vedtages ved en delegeret retsakt". Hvad betød det? Skulle der foreligge risikokommunikation i tilfælde af, at EFSA fik kritik, eller i forbindelse med risici ved stoffer? Det første ville være meget problematisk; det sidstnævnte kunne diskuteres. Europa-Parlamentet havde foreslået at udvide antallet af repræsentanter fra det civile samfund i EFSA's bestyrelse fra fire til fem personer, men også at der skulle være bedre repræsentation af erhvervet. Hvad mente regeringen? Skulle ngo'er eller erhvervsinteresser tilgodeses med den ekstra plads?

Søren Søndergaard påpegede, at forhandlingsoplægget desværre ikke forholdt sig til det centrale element: at alle data, der indgår i en godkendelsesansøgning, skal offentliggøres, når EFSA modtager dem. Han syntes, at regeringen skulle lægge afgørende vægt på, at det blev tilfældet. Var ministeren enig i det?

Miljø- og fødevarerministeren påpegede, at fortrolige data var undtaget. Der blev ikke ændret ved beskyttelse af dem. Ideen bag den øgede offentlighed var at få tidligere adgang til ansøgninger og ikkefortrolige data heri, så man har mulighed for at gøre anskrig, inden EFSA afslutter sine vurderinger.

Ministeren sagde endvidere, at der ikke blev ændret på, hvilke dele af forslaget der faldt under totalharmonisering. Han ville sende en oversigt over dem. Formandskabet lagde i øvrigt op til, at den delegerede retsakt skulle udgøres af retningslinjer i stedet. Det støttede man fra dansk side. Om risikokommunikation sagde han, at den omfattede beskrivelser af risici ved diverse stoffer. Hvad angik EFSA's bestyrelse, var regeringen åben over for fire-fem deltagere ud over medlemsstaterne. Det gjaldt både erhvervet og civilsamfundet.

Søren Søndergaard kvitterede for, at regeringen ville "lægge vægt på" eller "arbejde for", at alle ikkefortrolige data, der indgår i godkendelsesordningen, kommer frem. Han kvitterede også for, at regeringen ville arbejde for, at en udvidelse af bestyrelsen også omfattede ngo'er. Det undrede ham, at der skulle udarbejdes en generel plan for risikokommunikation, og han ville gerne have en fyldestgørende forklaring på scenariet for denne.

Han var i øvrigt indforstået med, at ministeren ikke på stående fod kunne sige, hvilke områder der ville blive totalharmoniserede. Svaret på det spørgsmål var dog af afgørende betydning for Enhedslisten, så med henvisning til forsigtighedsprincippet kunne han ikke støtte forhandlingsoplægget. Han understregede, at det er vigtigt, at hjemmelsgrundlag og eventuelt totalharmonisering altid fremgår af samlenotatet.

Miljø- og fødevarerministeren gentog, at risikokommunikation blev relevant, hvis der var noget galt med et stof. Han respekterede Enhedslistens brug af forsigtighedsprincippet.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten havde udtalt sig imod det.

FO 8. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om oprettelse af et program for miljø- og klimaindsatsen (LIFE) og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1293/2013

– *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. november 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2018) 0385

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 46)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 8 er forslag om et nyt LIFE-program, hvor rammerne for EU's miljøprogram i næste budgetperiode skal fastlægges. Her håber formandskabet snart at kunne opnå opbakning til en delvis generel indstilling i Rådet.

Forslaget viderefører store dele af det eksisterende program og tilføjer et delprogram om omstilling til ren energi samt et betydeligt øget budget. Regeringen støtter indholdet af programmet, men lægger endnu en gang vægt på ikke at foregribe forhandlingerne om det fremtidige EU-budget.

Det er endvidere vigtigt for regeringen, at EU's medlemsstater fortsat har indflydelse på udmøntningen, og at ansøgninger prioriteres på baggrund af kvalitet og ikke geografi.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side støtter forslaget, idet man lægger vægt på:

- at forhandlingerne om LIFE-forslaget ikke foregriber forhandlingerne om EU's flerårige finansielle ramme.
- udvidet mulighed for jordopkøb som virkemiddel i LIFE-projekter.
- en standardsats for EU-medfinansiering på niveau med det nuværende.
- at LIFE-komiteen fortsat sikrer medlemsstaternes indflydelse på udarbejdelsen af de flerårige arbejdsprogrammer.
- at der er fri konkurrence mellem medlemsstaterne om standardprojekter, så ansøgninger prioriteres ud fra kvalitet.

Kenneth Kristensen Berth støttede ministerens forhandlingsoplæg.

Rasmus Nordqvist bad om en forklaring på, at forslaget ikke måtte påvirke de fremtidige budgetforhandlinger. Miljøudvalget i Parlamentet havde været klar i sin udmelding om, at der skulle en budgetforhøjelse til. Fra dansk side måtte man altså væk fra deisen om, at man inden for rammerne af den flerårige finansielle ramme ikke må afvige en forøgelse af budgettet på maksimalt 1 pct. af

BNI. Danmarks Naturfredningsforening havde også i deres hørings svar i øvrigt stillet spørgsmålstegn ved, hvad man mente med støtte til ren energi. Hvad var det?

Søren Søndergaard spurgte, om regeringen ville lægge afgørende vægt på, at energidelen skal gå til reel, vedvarende energi – ikke atomkraft, naturgas eller biomasse. Det forekom ham at være mærkværdigt, at Danmark bidrager til atomkraft, som hverken Danmark eller omkring halvdelen af de andre EU-lande har.

Miljø- og fødevarerministeren kunne godt følge Rasmus Nordqvist i dilemmaet ved at være bundet af en bestemt pose penge. Dog er det sådan, at hvis alle områder skal have flere penge tilført, bliver finansministeren trist. Budgettet lå under sidstnævnte ministers ressort, så det var altså op til EU's finansministre og regeringschefer at finde frem til de endelige tal.

Om energiformer sagde ministeren, at det kun skulle være ren og vedvarende energi, og at Danmark ikke ønskede at støtte atomkraft. Ministeren ville få det afklaret på mødet, for det fremgik ganske vist ikke klart, hvad ren energi var. Og man burde også lægge vægt på, at det gik til rene energiformer.

Rasmus Nordqvist påpegede, at man ikke kunne udvide programmet uden også at sætte en større pose penge af. Han havde fremsat samme kritik hos andre ministre, der forhandlede diverse fremtidige programmer. Det var godt, at ministeren ville lægge vægt på, at indsatsen skulle gå til ren og vedvarende energi.

Holger K. Nielsen støttede forhandlingsoplægget.

Søren Søndergaard syntes, at det var en lige lovlig frisk prioritering, at atomkraft fik mere i EU-støtte end alle andre energiformer tilsammen. Det var afgørende for Enhedslisten, at Danmark arbejdede benhårdt på at nedbringe støtte til atomkraft for i stedet at give den til vedvarende og ren energi.

Miljø- og fødevarerministeren slog fast, at det er finansministeren, der tager mandat angående den flerårige budgetramme. Derfor var alle tal anført i parentes. Man var nødt til at afvente den samlede budgetforhandling.

Ministeren bekræftede Søren Søndergaard i, at der var meget støtte til atomkraft. Men ikke igennem LIFE. Kommissionen havde på et møde bekræftet, at atomenergi ikke ville være omfattet af programmet, og at det ville gå til vedvarende og ren energi. Fra dansk side arbejdede man for, at støtte til atomkraft ikke var forbundet med LIFE.

Rasmus Nordqvist gjorde det klart, at der nu var tale om en udvidelse af programmet. Hvordan kunne den ikke få indflydelse på den flerårige finansielle ramme? Regeringen sagde, at "det er vigtigt, at klimaområdet kan støtte projekter, som bidrager til opfyldelse af EU's klimamål, herunder projekter, der bidrager til reducere udledningen fra de ikkevotebelagte sektorer samt projekter, der bidrager til at opbygge og beskytte kulstofpuljer (LULUCF-kreditter)". Han blev bekymret for den samlede pulje til programmet, når regeringen ikke ønskede at diskutere finansieringen. Man kunne ikke pludselig indføre i programmet, at man skulle bruge penge fra LIFE til at finansiere LULUCF-kreditprojekter. Så ville der ikke ske en reel reduktion. Rasmus Nordqvist påpegede, at ministeren tidligere på mødet havde sagt, at regeringen "lagde vægt på", at programmet skulle være målrettet reel ren energi. Nu hed det sig, at han "ville arbejde for det". Hvad betød den ændring? Og når man talte om ren energi og ikke atomkraft, mente man så, at biomasse og naturgasser heller ikke skulle støttes? Ville man lægge vægt på det?

Søren Søndergaard mindede om, at der ved energiforliget i juni 2018 var bred enighed blandt partierne om at støtte, at biomasse udfases, fordi det er overgangsbrændsel. Hvis ministeren nu sagde, at Danmark i EU-regi ville arbejde for, at støtten skal gå til reel vedvarende energi, så var Enhedslisten tilfreds med det.

Miljø- og fødevarerministeren forstod Rasmus Nordqvists bekymring, men det var vanskeligt for ham at svare andet, end at budgettet er fordelt ud over forskellige områder, der også skal tages hensyn til. Han præciserede, at regeringen "lagde vægt på", at atomenergi ikke indgik i programmet. Det var ikke et ultimatum, for så havde regeringen lagt afgørende vægt på det. Hvorvidt biomasse også var en del af programmet, kendte ministeren ikke svaret på. Regeringen efterspurgte en definition på ren energi fra Kommissionen. Den skulle gerne svare til de danske ønsker i henhold til energiforliget.

Rasmus Nordqvist forstod, at ministeren ikke kunne bedømme det samlede budget. Han havde opfordret finansministeren til, at man kom i gang med at tale om den flerårige finansielle ramme, fordi den har indflydelse på en masse igangværende forhandlinger. Han kunne ikke give mandat til et program, der blev markant udvidet, uden at man også sagde, at man ville bruge pengene på det. Det ville være uansvarligt. Det var ikke en kritik af ministeren, men det forekom ham afgørende at diskutere rammen, så man var klar over, hvad der blev forhandlet efter.

Søren Søndergaard kunne godt se Rasmus Nordqvists pointe, men mente, at man skulle tage den diskussion i forbindelse med budgettet. Ellers kunne man

ikke komme videre med noget andet, og hvad så med LIFE-programmet, når budgettet var på plads. Han forudsatte, at der ville komme flere penge på budgettet til en udvidelse af programmet. Han var tilfreds med ministerens udsagn om at ville arbejde for i henhold til energiforliget og dets definitionen af rene og bæredygtige energikilder.

Miljø- og fødevarerministeren var enig med Søren Søndergaard. Hvis budgettet blev helt anderledes, måtte man drøfte indholdet af LIFE igen i forbindelse med den flerårige finansielle ramme. Den drøftelse var meget relevant, men hørte ikke under ham. Hvis budgettet blev helt anderledes, måtte man drøfte indholdet i LIFE igen. Man kunne ikke arbejde med at være utroligt ambitiøs på alle områder. Ministeren slog fast, at hvis der i energiforliget er en definition på ren energi, ville man også forfølge den på EU-plan. Det sorterede dog ikke under hans ressort.

Rasmus Nordqvist talte ikke om, hvordan budgettet ville ende med at falde ud, men om Danmarks position var i budgetforhandlingerne. Den eneste position, man kunne få ud af ministrene, var, at man ikke ville betale mere end de 1 pct. af BNI.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Alternativet havde udtalt sig imod det.

- FO 9. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning der på vegne af EU skal tages under det 38. møde i Den Stående Komité under Bernkonventionen om beskyttelse af Europas vilde dyr og planter samt naturlige levesteder i forhold til ændringer i bilag II og III**
- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. november 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*
- KOM (2018) 0731
Rådsmøde 3651 – landbrug og fiskeri – bilag 2 (sammenfatning side 52)

Miljø- og fødevarerministeren: Punkt 9 er forslag til EU's holdning til et møde under Bernkonventionen om et schweizisk forslag om at nedsætte beskyttelsen af ulve og et norsk forslag om at nedsætte beskyttelsen af bramgæs.

I begge forslag anses den høje beskyttelse for mindre nødvendig i lyset af udviklingen i bestanden af ulve og især bramgæs.

Kommissionen vil støtte forslaget om bramgæs, men Kommissionen vil derimod udskyde beslutningen om ulve. Kommissionen vurderer, at der ikke er tilstrækkelige data om ulvens udbredelse.

Ingen af forslagene ændrer ved, at de to arter er under streng beskyttelse af EU's naturdirektiver, men det er vigtigt at sende et politisk signal om, at der er behov for større fleksibilitet i forvaltningen af både ulve og bramgæs i Danmark og EU.

Regeringen kan støtte både det schweiziske forslag om ulve og det norske forslag om bramgæs. Det ser dog svært ud med at få ændret eller opsplittet Kommissionens forslag.

Jeg mener, at det er vigtigt, at EU kan støtte forslaget om bramgæs. Derfor kan vi blive nødt til at acceptere at udskyde afstemningen om forslaget om ulv.

Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, man fra dansk side støtter både det schweiziske forslag om ulve og det norske forslag om bramgæs, idet man lægger vægt på en ændring af Kommissionens forslag, som underbygger denne holdning eller en opsplittning af Kommissionens forslag.

Hvis det skulle lykkes at opsplutte forslaget, vil man fra danske side lægge afgørende vægt på, at EU-holdningen støtter det schweiziske forslag om ulve, og at EU-holdningen ligeledes støtter det norske forslag om bramgæs.

Hvis Kommissionens forslag ikke ændres eller opsplittes, vil man i sidste ende fra dansk side kunne acceptere Kommissionens forslag.

Rasmus Nordqvist undrede sig over, hvad rationalet var bag at ændre listningen af ulve og henviste til høringssvaret fra Danmarks Naturfredsforening.

Søren Søndergaard forstod ikke regeringens stillingtagen her og støttede ikke forhandlingsoplægget.

Miljø- og fødevareministeren svarede, at en ændring var en forudsætning for, at man på et senere tidspunkt kunne ændre habitatdirektivet. Danmark – og andre lande, der også havde problemer med ulve – ville gerne holde den mulighed åben. Bramgæs udgjorde dog en væsentlig større udfordring, og man skulle ikke forpasse chancen for at sætte ind over for dem.

Rasmus Nordqvist var ikke enig i, at man fra dansk side skulle lægges afgørende vægt på, at EU-holdningen støtter det schweiziske forslag om ulve og det norske forslag om bramgæs ved en eventuel opsplittning til to forslag. Han kunne ikke støtte forhandlingsoplægget.

Holger K. Nielsen støttede ikke forhandlingsoplægget. I Danmark var der allerede gode muligheder for at regulere problemulve. Kommissionens argumentation gik i samme retning.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Enhedslisten, Alternativet og Socialistisk Folkeparti havde udtalt sig imod det.

10. Kommissionens forslag til Rådets afgørelse om den holdning, der skal indtages på Den Europæiske Unions vegne på det syvende møde mellem parterne i aftalen om beskyttelse af afrikansk-eurasiske migrerende vandfugle for så vidt angår visse ændringer af bilag 3 til aftalen

- *Sagen er ikke på dagsordenen for rådsmødet (landbrug og fiskeri) den 19. november 2018, men forventes sat på dagsordenen for et snarligt rådsmøde med henblik på vedtagelse*

KOM (2018) 0717

Rådsmøde 3651 - landbrug og fiskeri – bilag 2 (samlenotat side 55)
EUU alm. del (2017-18) – bilag 984 (udvalgsmødereferat side 1176, senest behandlet i EEU 22/6-18)

Miljø- og fødevarerministeren: Jeg orienterede allerede om sagen i juni. Vedtages forslaget vil det ændre beskyttelsesniveauet for topskarv, alk og lunde. Regeringen mener ikke, at en vedtagelse af forslaget vil være i overensstemmelse med Rigsfællesskabets samlede interesser. Som Danmark også gjorde klart i EU-kredsen i juni, vil vi derfor stemme imod forslaget på partskonferencen. Hvis forslaget bliver vedtaget, vil Danmark på vegne af Færøerne indgive en reservation over for ændringerne, og Færøerne vil dermed blive undtaget.

Kenneth Kristensen Berth påpegede, at ifølge en tidligere version af dagsordenen var punktet til forhandlingsoplæg. Hvorfor var det ikke længere det?

Formanden svarede, at punktet ved en fejl i dagsordenen havde været markeret, som om det var til forhandlingsoplæg.

Rasmus Nordqvist refererede til, at regeringen mente, at forslaget ikke var i rigsfællesskabets interesse. Hvilke interesser tænkte ministeren her på? Lundens? naturens? Han havde researchet sig frem til, at formanden for Færøernes Ornitologiske Forening mente, at der var behov for en totalfredning af lunden, indtil bestanden er genoprettet. Lunden var også udfordret af klimaforandringer, og nogle gange måtte man sætte naturens interesser højest – også i rigsfællesskabets interesser.

Kenneth Kristensen Berth undrede sig over, hvorfor ændringer i bilag 2 og 3 til Bernkonventionen var til forhandlingsoplæg (punkt 9), men at ændringer af bilag 3 til aftale om de migrerende vandfugle ikke var. Hvad var den juridiske forklaring?

Miljø- og fødevarerministeren sagde til Rasmus Nordqvist, at han ville respektere det færøske ønske og lade deisen "If it ain't broke, don't fix it" gælde. Øer-

ne er ikke EU-medlemmer og forvaltede de begrænsninger, der har lagt på lunder, ganske glimrende.

Ministeren svarede Kenneth Kristensen Berth, at det var baseret på skøn, hvad der blev taget ud til forhandlingsoplæg. Der var ikke noget nyt i sagen om vandfugle, som han havde forelagt til orientering i juni måned. Derimod var problemer med bramgæs af en ikke ubetydelig økonomisk betydning for Danmark. Her var der nyt; det var der ikke for vandfugle.

Rasmus Nordqvist påpegede, at der netop var bestande, der ikke har det godt. Han håbede, at hans intentioner om at beskytte naturen og fugle gik igennem til ministeren.

Kenneth Kristensen Berth mente ikke, at det faktisk, at der ikke var noget nyt, kunne være forklaringen på, at et forslag ikke skulle udtages til forhandlingsoplæg. I udvalget var der i hvert fald mange eksempler på det modsatte. Var det økonomiske rationale den egentlige forklaring bag, at forslaget om bramgæs mentes at være af større rækkevidde?

Miljø- og fødevareministeren var enig med Rasmus Nordqvist i, at bestanden af lunder var presset, men fremhævede, at færingerne havde fremlagt en løsning for at beskytte fuglearten. Han havde tillid til, at færingerne var de nærmeste til at håndtere situationen, som det også var blevet belyst af et færøsk medlem, da sagen var blevet drøftet i udvalget tidligere på året.

Til Kenneth Kristensen Berth sagde ministeren, at forhandlingsoplæg altid er baseret på skøn. Her handlede det om den økonomiske konsekvens. Punktet havde i øvrigt aldrig i Miljø- og Fødevareministeriet været planlagt at skulle til forhandlingsoplæg, men måtte være blevet mærket forkert et sted i processen. Sagen om lunder og skarver var vurderet som værende væsentlige og var derfor til orientering, mens sagen om bramgæs var vurderet som værende væsentlig og dertil også af større økonomisk rækkevidde. Derfor blev den forelagt til forhandlingsoplæg.

11. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

12. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

FO Punkt 6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2009/33/EF om fremme af renere og mere energieffektive køretøjer til vejtransport

– *Generel indstilling*

KOM (2017) 0653

KOM (2017) 0653 – bilag 2 (samlenotat)

EUU alm. del (18) – bilag 114 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (17) – bilag 839 (udvalgsmødereferat side 1019, senest behandlet i EUU 25/5-18)

Miljø- og fødevarerministeren: Jeg vil forelægge en enkelt sag til forhandlingsoplæg, som forventes på dagsordenen for rådsmødet (transport, telekommunikation og energi) den 3. december 2018.

Det drejer sig om forslaget om revision af direktivet om renere køretøjer. Formålet med direktivet er at øge andelen af rene offentlige køretøjer. Forslaget er en lille del af den samlede vejpakke.

Europa-Parlamentet har allerede fastlagt en holdning til forslaget, og formandskabet forsøger at få opbakning til en holdning i Rådet. Det ser svært ud.

Det nuværende direktiv er meget løst. Der lægges med forslaget op til, at der sættes specifikke krav om rene offentlige køretøjer for henholdsvis lette køretøjer, busser og tunge køretøjer.

Forslaget understøtter regeringens klima- og luftudspil. Vi støtter derfor, at der stilles konkrete mål op på EU-plan med en fornuftig indfasningsperiode i takt med teknologiudviklingen frem mod 2030.

Regeringen vil i forhandlingerne lægge vægt på ambitiøse krav til offentlige indkøb, leje og leasing. Vi vil samtidigt arbejde for, at indfasningen af nulemissionsbiler, busser og lastbiler tilrettelægges hensigtsmæssigt frem mod 2030.

Det er også vigtigt, at vi holder fast i princippet om teknologineutralitet. Den teknologiske udvikling går meget stærkt på dette område, så derfor er det svært at forudsige de teknologiske muligheder i 2025 eller 2030. Det er der taget højde for i Kommissionens forslag.

Vi ønsker også, at der sættes ambitiøse mål for alle medlemslande.

FO Regeringens forhandlingsoplæg går derfor ud på, at man fra dansk side støtter behovet for flere rene køretøjer på vejene og dermed deler ambitionen om at øge andelen af rene offentlige køretøjer, idet man

- lægger vægt på, at forslaget understøtter en teknologineutral tilgang.
- lægger vægt på, at der stilles ambitiøse krav til alle medlemsstater.
- lægger vægt på, at der frem mod 2025 og 2030 gøres status over den teknologiske udvikling i forhold til rene biler, busser og lastbiler, og at en sådan status giver mulighed for at justere kravene efterfølgende.
- lægger vægt på, at ingen – inklusive offentlige myndigheder – efter 2030 indkøber benzin- og dieslbiler, og at alle busser i byerne fra 2030 er rene.
- lægger vægt på, at køretøjer ikke undtages fra forslagets anvendelsesområde uden klar begrundelse.

Afslutningsvis vil jeg understrege, at det generelt er en vanskelig forhandlings-situation i Rådet. Vi håber, at der snart bliver fastlagt en holdning, så forhandlingerne om et kompromis med Europa-Parlamentet kan indledes.

Kenneth Kristensen Berth påpegede, at forslaget kom til at koste ca. 3 mia. kr. i form af meromkostninger og mistet provenu på registrerings- og ejerafgifter. Han kunne ikke støtte forhandlingsoplægget, idet det potentielt kunne pådrage Danmark og andre lande enorme omkostninger uden en plan for finansiering.

Rasmus Nordqvist fandt ministerens præcisering om 2030-målene vigtig. Flere hørings svar kom ind på, at de forskellige mål var for uambitiøse. Det gjaldt bl.a. Det Økologiske Råd, der foreslog en andel af rene, lette køretøjer på 60 pct. i 2025 og 90 pct. i 2030. Når regeringen i sit oplæg talte om at lægge vægt på ambitiøse krav i direktivet, var det så i den retning, den ønskede at gå?

Miljø- og fødevareministeren var ked af at høre, at Dansk Folkeparti ikke støttede forhandlingsoplægget. Det var korrekt, at det af samlenotatet fremgik, at det kunne være økonomisk tungt, men det var også en meget vigtig led i en grøn omstilling. Jo højere ambitioner Danmark kan få resten af EU med på, des bedre. Man ville også se en sundhedseffekt, og hvis kommunerne levede op til deres planer for udvikling af renere køretøjer, ville omkostningerne blive en del lavere. Mange tiltag var allerede implementeret i Danmark, og nu var det et spørgsmål om også at få andre lande med.

Til Rasmus Nordqvist sagde ministeren, at Danmark skal være ambitiøs, men samtidig have de andre lande med. Derfor havde man også planlagt en evaluering undervejs, hvor han håbede, at man kunne justere ambitionsniveauet opad.

Søren Søndergaard henviste til ministerens argument om at ville have de andre lande med på vognen, men kunne Danmark sætte højere danske standarder?

Rasmus Nordqvist ville gerne have en mere præcis fornemmelse af regeringens ambitionsniveau. Han ville også gerne høre mere om definitionen på rene køretøjer. Hvad betyder teknologineutralitet? Er rene køretøjer f.eks. også naturgaskøretøjer? Og hvad med biogas? Er det ordentligt certificeret? Han var indforstået med, at andre lande – og især bilproducerende lande – havde andre holdninger, men hvad var ministerens forhandlingsposition?

Miljø- og fødevarerministeren svarede Søren Søndergaard, at Danmark godt kunne sætte højere standarder. Til Rasmus Nordqvist sagde han, at ambitionsniveauet var, at lette køretøjer skal være CO₂-neutrale, og at teknologineutralitet er vigtigt. For tunge køretøjer handler det om drivmiddel, og der er biogas en mulighed, men på sigt gik man efter CO₂-neutralitet. Vigtigt var det også at gøre ambitionsniveauet gældende for alle lande. I bilaget kunne man finde tal for ambitionsniveauet for de enkelte lande.

Søren Søndergaard havde på baggrund af samlenotatet planlagt at udtrykke sig imod forhandlingsoplægget, men kunne godt støtte det mundtlige forhandlingsoplæg – især oven på ministerens forsikring om, at man kan sætte højere mål i Danmark.

Rasmus Nordqvist kunne med ministerens præcisering af forhandlingsoplægget bakke op om det.

Formanden konkluderede, at der ikke var et flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Dansk Folkeparti havde ytret sig imod det.

Mødet sluttede kl. 14.19